

MANBASA TAN MANBOJA KITA NI DITARATO

by

Mrs. Rose Tigo

Pilipino by:

Mrs. Rose Tigo with the help of

Mrs. Glory Taclawan

Illustrations

Mrs. Apolonia Baluda

Mrs. Rose Tigo

Mr. Arnold Balacio

Summer Institute of Linguistics
Philippines, Inc.
Translators 1974. Publishers

Published
in cooperation with
Bureau of Public Schools
and
Institute of National Language
of the
Department of Education
Manila, Philippines

1974-210
Printed in the Philippines

F O R E W O R D

Some of the glory of the Philippines lies in the beautiful variety of people and languages within its coasts. It is to the great credit of the national leadership over the years that no attempt has been made to destroy this national heritage. The goal has been instead to preserve its integrity and dignity while building on this strong foundation a lasting super-structure of national language and culture.

The present book is one of many designed for this purpose. It recognizes the pedagogical importance of dividing literacy and second-language learning into two steps-literacy being the first. When a student has learned to read the language he understands best, the resulting satisfaction in his accomplishment gives the drive and confidence he needs to learn the national language. His ability to read, furthermore, is the indispensable tool for the study this program will require.

The Department of Education of the Philippines is proud to present this latest volume in a nationwide series designed to teach the national language through literacy in the vernaculars. It will strengthen both the parts of the nation and the whole.

Juan L. Manuel
Secretary

F O R E W O R D

One of the noble aims of Education is to equip every citizen to participate meaningfully in his society and to share in shaping the destiny of his country. Providing literacy instruction in each man's vernacular is a basic step in realizing this goal. To promote this purpose the Summer Institute of Linguistics works in agreement with and under the auspices of the Department of Education in the preparation of instructional and supplementary reading materials for the various cultural Minorities of our country.

The Bureau of Public Schools takes pleasure, therefore, in presenting this volume of literacy material which is part of its list of approved supplementary reading materials prepared for use by the Public School in the areas using the vernacular of these materials.

Liceria Brillantes Soriano
Director of Public Schools

P R E F A C E

This book was prepared by Mrs. Rose Tigo in a writer's workshop held at Bagabag, Nueva Viscaya, in September and October 1973, in cooperation with the Summer Institute of Linguistics.

This book was written so that those who are taking the Adult Education class will know how to read their own dialect and also to learn what they call the second language or Pilipino. And it can also be used as a supplementary reader in school.

P R E F A C E

Sajay'ya dibsho inemsg nen Mrs. Rose Tigo nonta writer's workshop ja naamag shi Bagabag, Nueva Viscaya, nonta Siptimbri tan Oktobri 1973, ja inmanshal ni Summer Institute of Linguistics.

Naysolat iyay'ya dibsho say mewad-an ira'y eman-ashal ni Adult Education ni amta ja manbasa ni esel sha tan man-ashal ngo ni kowan sha ey maykadwe'n esel ono tagadod. Tan mebedin'na osalen ni iskowida shi iskowidaan sha.

Sota ira Mebase'd Jay'ya Dibsho

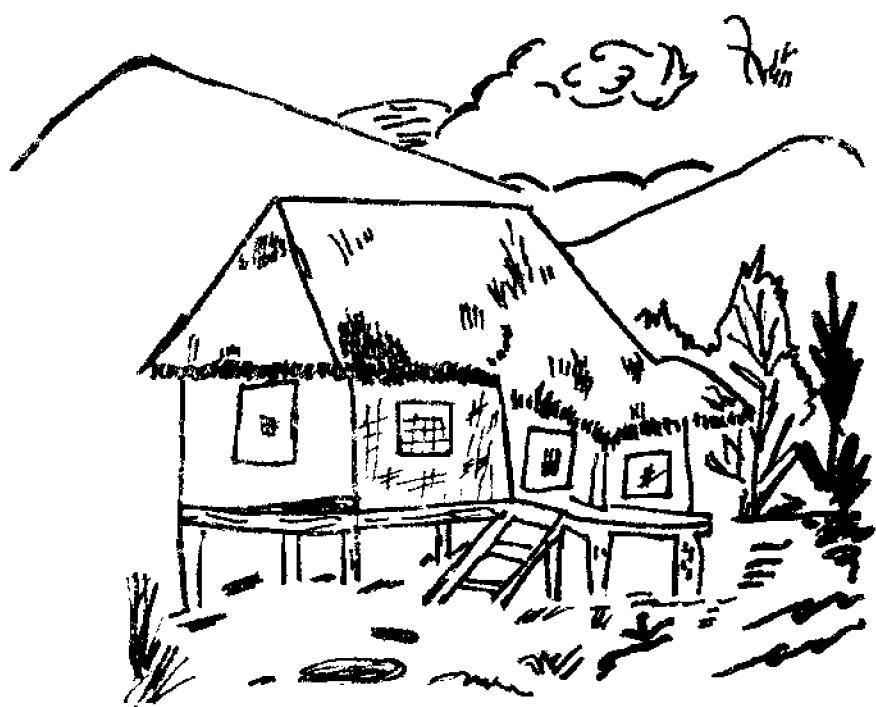
Pilmiro Pangkep ni Pamiljami
Mrs. Rose Tigo

Maykadwa Pangkep ni Obdami
Mrs. Rose Tigo

Part I

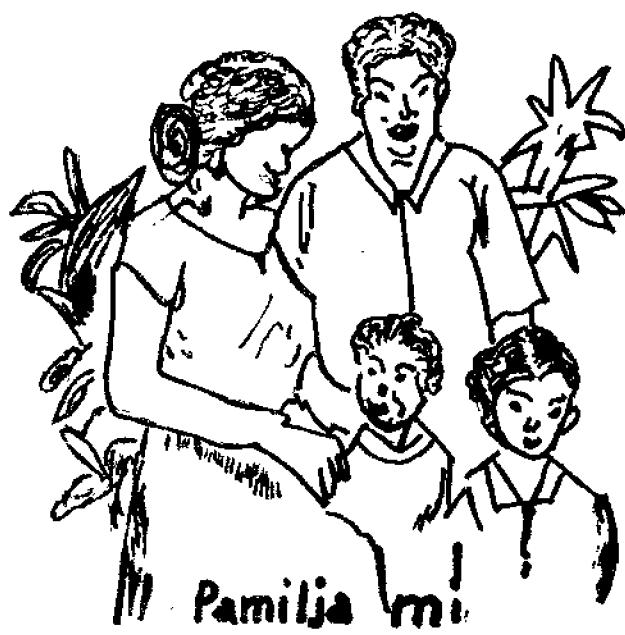
Pangkep ni Pamiljami

Sajay i baley mi,
Ja naytowen shi deknad ni shontog,
Sota nankinilig mi si-kato'y shontog,
Wara ira'y naymole'n balat tan kiyew,
Tan wara pay i kapi shi baeng.

Ito ang aming tahanan,
Na nakatayo sa patad na burol,
Sa paligid namin ay mga bundok,
May mga tanim na saging at mga kahoy,
At may mga tanim na kape sa bakuran ng bahay.

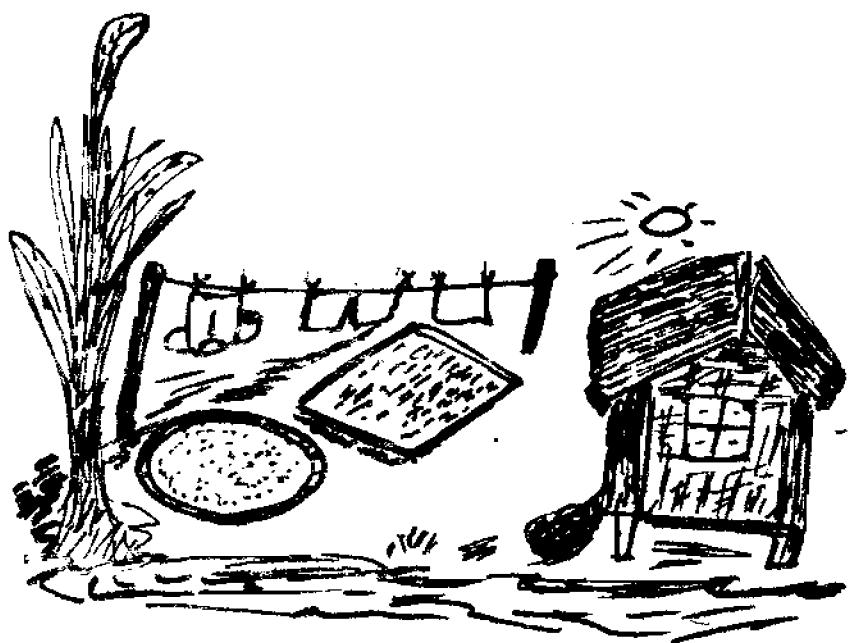
Pamilja mi!

Shiya baley mi, epat kami bengat,
Si Tateng, si nanang, si ebey tan si-kak,
Showa i kowadto ja mika kaokipi,
Si nanang tan si tatang tan si ebey i emaokip
 sakey'ya kowadto,
Nem si-kak naka emaokip shi sakey ngo'n kowadto.

Dito sa bahay namin ay apat kaming nakatira,
Ang tatay, nanay, ang bunsong kapatid na babae
 at ako,
Dalawa ang kuwarto o silid na tulugan namin,
Ang tatay, nanay at bunsong kapatid na babae
 ay natutulog sa isang silid.
Ngunit ako ay natutlog sa kabilang silid.

No agsapa, kaonbowas si tatang shi payew,
Ja an man-obda say wara'y kenen mi,
Jet si nanang, mebay-an shi baley,
Nem si-kami, kamika kaonbowas ngo ja
an man-iskowida,
Say balang nem wara'y ashalen mi.

No saman'na wara kami'd iskowidaan,
Mandinis tan mengibidag ni pagey si nanang,
Jet no meksheng, manbel-ak ni baro mi,
Say wara mowan i osalen mi shi iskowidaan,
Say malinis kami ni olay jet mapteng i ibisna
shakami so.

Kung kami'y nasa paaralan,
Ang nanay ay naglilinis at nagbibilad ng palay,
At pagkatapos ay naglalaba ng mga damit damit,
Para kami'y may maisuot uli sa aming paaralan,
Upang kami'y may palaging malinis na damit,
At magandang tingnan ng aming kalaro at guro.

Nem no saman'na onsabi'y Sabaro,
Mika atngi's nanang ni obda shi baley,
Si ebey i mandoto; jet si-kak i an mengiyew,
Jet si tatang ondaw ngo'd payew,
Emin kami emansaksakey ni obda shi baley.

Pagdating na ng Sabado,
Tinutulungan namin si inay na magtrabaho sa
bahay,
Ang kapatid na babae ang siyang nagluluto,
At nangangahoy naman ako,
Lahat sa pamilya ay nagkakaisa sa gawain.

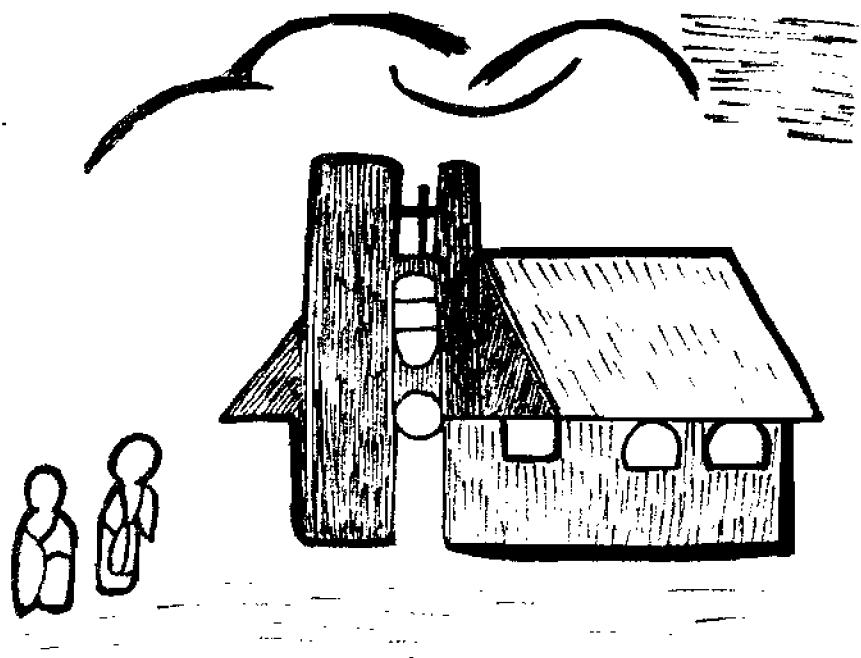

At kung oras ng pagkain ay naroroon kaming lahat,
Ang nanay ang nagsasandok ng aming pagkain,
Sahig ang aming mesa at bago kami'y kakain,
Ay humingi muna sa Liyos ng pagpapala sa aming
pagkain,
Upang magkaroon ng kalakasan sa aming pagli -
lingkod.

Aliwen'na sajay bengat i mika dagdag-a,
No diket kami ngo ka emeki-adibay ni kait mi,
No saman'na kinsheng mi'n emin i obda mi.
Nem no wara'y eg mi dingka,
Shakamika ibonget nen tatang mi tan si inemi.

Hindi lamang ito ang aming ginagawa,
Kundi kami'y nakikipaglaro sa ibang mga bata,
Kung natapos na kami sa aming gawain.
Ngunit kung may trabahong hindi namin ginawa,
Ay napapagalitan kami ng tatay at nanay.

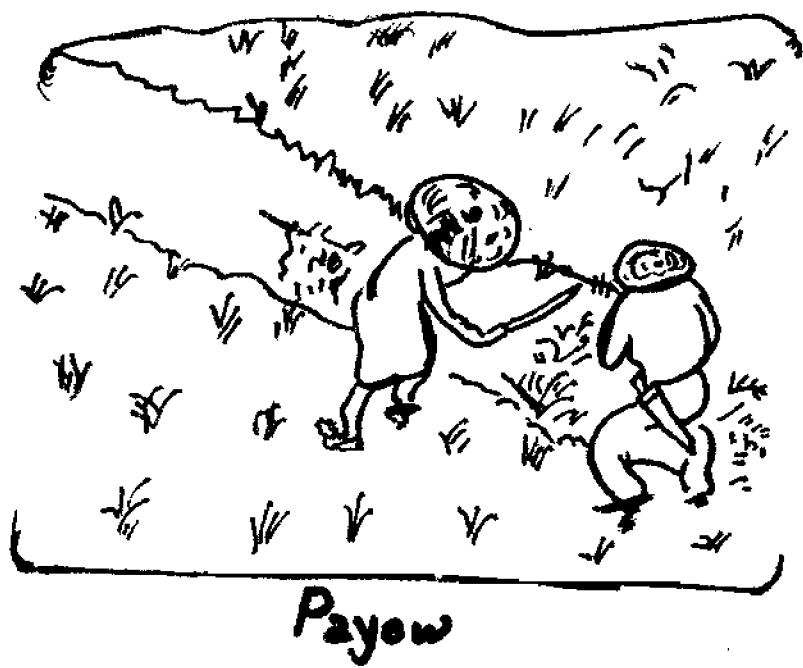
No onsabi i Domingko ja akew ni misa,
Ondaw kami'n emin shi simbaan,
Say man-iskowida ni esel nen Apo Shiyo,
Jet mengi-kan ni kedsang ni pamati mi,
Tan mika ishawshawat i eshom'ma eg emati,
Say amta-an sha i semek ja in-akan nen
Apo Shiyo so ni emin'na too.

At kapag dumating ang Linggo, na siyang araw
Kaming lahat ay ~~pagsimba~~^{ay pupunta} sa simbahan,
Upang mag-arat ng mga salita ng Diyos,
Na siyang nakapagbibigay ng kalakasan sa
pananampalataya,
At ipinapanalangin namin ang mga hindi
nanampalataya,
Para malaman din nila ang pag-ibig na ibinigay
ng Diyos sa lahat ng tao sa mundo.

Part II

Pangkep ni Obdami

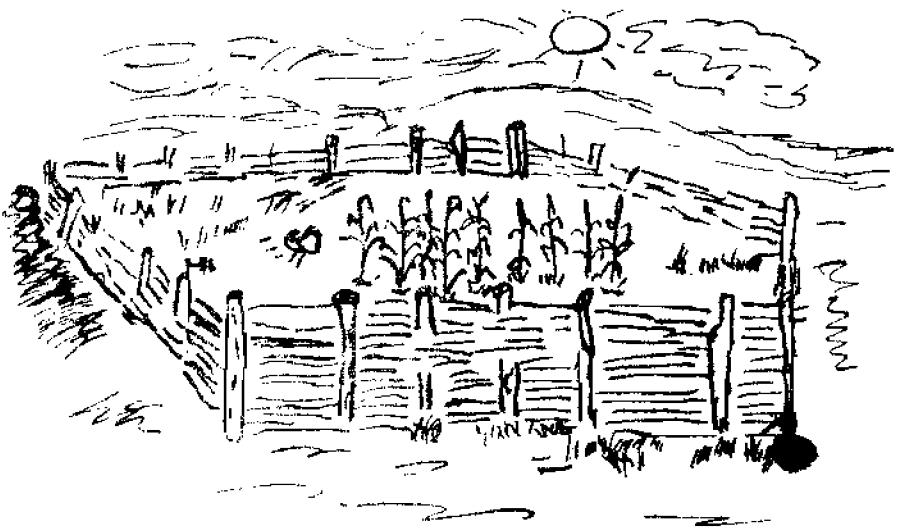

Payew

Sajay i payew nen Matso tan si Madtina,
Ireka mantitinolong ja san-asawa.
Mapteng i ongadira tan masdo ira pay,
Tan masmek ira ni kait she'n too.

Palayan

Ito ang palayan nina Matso at Madtina,
Sila'y mag-asawang nagtutulungan.
Maganda ang ugali at masipag pa sila,
At may pagmamahal sa kapwa tao.

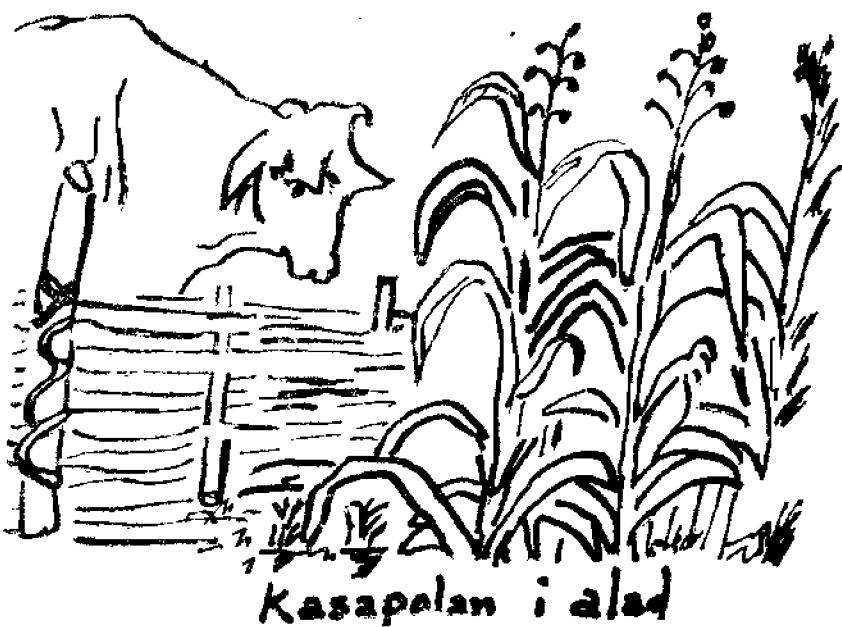

Garden

Gardin

Hardin

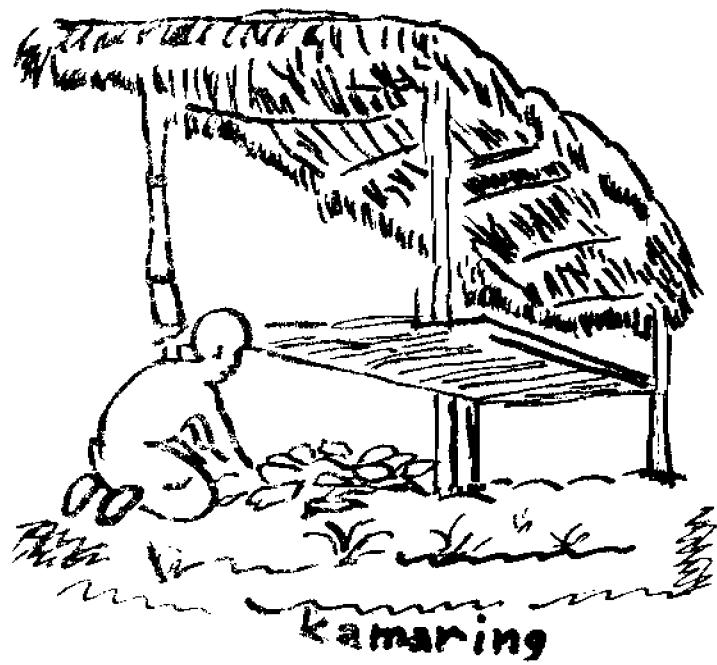
Upang magandang tingnan ang bahay,
Kinakailangang may maliit na hardin,
Upang may pagkunan ng ulaming gulay araw-araw,
Lalung-lalo na kung walang maibibili,
Ay talagang kailangan na may mga tanim sa
paligid-ligid ng bahay.

Kasapalan i alad

No sin-arom eshakel i taraken tayo tan na-askang
Jet tola kenen ira'y naymola,
Isonga no mebedin koma say enshi'y sakit ni
nemnem ni sakey tan sakey,
Nemnemen i pengemag ni alad,
Shi nankinilig ni gardin ono oma.

Kung minsan ay marawing alagang-hayop ng ating
kapit bahay,
At hainin o sirain ang mga tanim,
Masasayang ang pagod at ang mga tanim,
Isipin ang gumawa ng bakod sa paligid-ligid
ng bahay at hardin.

Say ama si-kato'y pangolo ni pamilja,
Jet mesepol'la sintilen to ira'y pamilja to,
Isonga engamag ni panshishoman ni annak to
tan sota ira emengetang ni obda,
No Saman'na sekit, wara'y penganan tan
pan-inanaan sha,
Tan pengitdo-an pay ni kompolmi'n emesepol
shi payew.

Ang ama'y siyang pangulo sa pamilya,
At kailangang alagaan niya ang kanyang pamilya,
Kaya igawaan niya ng liliman ang kanyang mga
anak at mga tumutulong sa trabaho
nila.
Kapag masyadong mainit na, ay may kainan at
pagpahingahan sila,
At pagtaguan ng ibat-ibang kagamitan na
ginagamit nila sa bukid.

Timpo'n ani

Timpo ni Pangon

Sota maka oma i engawis jet si-kato met laeng
i onpanan so,

Say wara'y ikedsang sha mowan'na man-eni.

No mengan ira mandilikob ira,

Jet man-inistoriya ira ni intentenengan she'n
istoriya ni ap-apo sha;

Jet sajay ngo i shaka pesing shi baley sha,

Say ontarotaron kono'y mapteng'nga shiba ni
nakedakay. tan nankeba-kol.

Ang may-ari ng kaingin ay siyang mag-aanyaya,
At siya rin ang magpapakain sa kanila,
Upang mayroon silang lakas sa pag-aani,
Kung sila'y kakain ay nagkakasama sila,
Na nagkukuwentuhan tungkol sa naririnig nilang
kuwento ng kanilang mga ninumo.
Ito rin ang kanilang ginagawa sa sarili nilang
tahanan,
At ang mga ito'y nananatiling turo ng mga mata-
tanda.